

Vuodekomero, collegio ja noitarovio

– *Synnintekijä*-romaanin

historiallinen tunnelma ja sen yhteys todellisuuteen

Anni Honkonen
Kandidaatintutkielma
Kirjallisuus
Taiteiden ja kulttuurin
tutkimuksen laitos,
Jyväskylän yliopisto
Ohjaaja: Anna Helle
Opponentti: Mirva Karkinen
Kevät 2016

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. <i>Synnintekijä</i> historiallisena romaanina	2
2.1. Teoksen esittely	2
2.2. Historiallisen romaanin määritelmä	4
3. Historiallinen tunnelma teoksessa	8
3.1. Aihe ja teemat	8
3.2. Sanasto ja detaljit	11
3.3. Historian ja poeettisuus	13
4. Nykypäivän ja <i>Synnintekijän</i> suhde	16
5. Päättäntö	18
Lähteet	19

1 Johdanto

Historialliset romaanit ovat olleet jo pitkään suuressa suosiossa Suomessa, ja 2010-luvulla vauhti näyttää vain kiihtyneen. Genren pariin on astunut myös useita uusia tekijöitä, joka osaltaan myös kertoo lajin suosioista. Savon Sanomat esimerkiksi koosti tammikuussa listan vuoden 2016 alkupuoliskolla julkaistavista romaaneista. Lista kattaa 59 kaunokirjalista teosta. Näistä 19 luokittelen teosten lyhyiden kuvausten perusteella historiallisiksi romaaneiksi. (Savon Sanomat 2016.)

Kirjailija Kristiina Vuori kertoo Ylen haastattelussa, että historialliset romaanit käsittelevät nykylukijoille tuttuja tunteita ja ongelmia, mutta historiallinen tapahtumaaika etäännyttää lukijaa ja samalla tekee asioista helpommin lähestyttäviä. Tämä on yksi syy historiallisten romaanien vetovoimalle. (Gustafsson 2013.) Tästä voisi päätellä sen, että ihmisiä kiehtoo toden ja tarun yhdistelmä. Historialliset romaanit muokkaavat historiallisista faktoista eläväisempiä ja narratiivisempia. Historiasta on mahdotonta tehdä täydellistä ja objektiivista kertomusta, joten historian kirjoitukset sisältävät aina tulkintoja ja aukkoja. Historiallisella romaanilla on oikeus vetää tutkimuksia suoriksi ja paikata aukot.

Milja Kaunisto on yksi näistä 2010-luvulla esiin nousseista uusista historiallisen romaanin kirjoittajista. Tässä tutkielmassa käsittelemäni teos, *Synnintekijä*, on hänen esikoisteoksensa. Romaani käyttää hyväkseen historiallista diskurssia fiktiivisen tarinan luomiseksi. Kirja on noussut suomalaisten lukijoiden keskuudessa suureen suosioon (Otavamedia). Kirjan tarina jatkuu vielä kahden teoksen verran, mutta tässä tutkielmassa käsitelen vain *Synnintekijää*, trilogian aloittavaa teosta.

Synnintekijä käsittelee nykypäivään liittyviä kysymyksiä ja ongelmia, mutta tekee sen keskiaikaisessa kontekstissa. Vuoren toteamaa väite vastaa siis hyvin totuutta tässä tapauksessa. Onkin hyvä nähdä, että suurimmat ihmiselämän tunteista ja ongelmista ovat universaaleja ja ajasta riippumattomia. Joillekin lukijoista se voi tuoda perspektiiviä omaan ajattelumaailmaan ja elämään.

Historiallista romaania on tutkittu niin Suomessa kuin ulkomailla. *Synnintekijästä* ei kuitenkaan tämän hetkisten tietojeni mukaan ole tutkimuksia tehty. Tutkimus Suomessa on muutenkin lähivuosina keskittynyt vanhempiin historiallisiin romaaneihin, kun taas tässä tutkimuksessa kyseessä on tuore, tämän ajan tuotos. Saan siis teoksen historiallisen luonteen näkyviin samasta ajasta ja ajan tuomista näkökulmista kuin Kaunisto on sen kirjoittanut. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat: Kuinka teokseen luodaan historiallisuuden tuntua? Mikä on kirjan fiktion suhde todellisuuteen? Kumpaakin kysymystä tarkastelen siis Milja Kauniston *Synnintekijä*-romaanin pohjalta. Kirjan alussa olevan, lyhyen kirjailijan esittelyn perusteella tiesin jo ennalta, että Kaunisto on kiinnostunut historiasta, ja hän asuu keskiaikaisessa eteläranskalaisessa kylässä. Ennakolta saatoin näin odottaa huolellista suhtautumista faktoihin ja todellisuuteen.

2 *Synnintekijä* historiallisena romaanina

Synnintekijän voi huomata jo päältä päin historialliseksi romaaniksi. Sen kantta koristaa kuva keskiaikaisesta linnasta, ja fontiksi, jolla kirjan nimi on kirjoitettu, on valittu varhaisen kirjapainotaidon tyyliä jäljittelevä kirjasintyyppi. Takakansi lähtee myös avaamaan lukijalle jo itse kirjan tarinaa, jolloin historiallisuus nousee vahvasti yhdeksi hallitsevista piirteistä.

2.1 Teoksen esittely

Seuraavaksi esittelen lyhyesti tutkimukseni pääteoksen, *Synnintekijä*-romaanin. Romaani kertoo Olavi Maununpojan opiskeluaajasta Pariisissa. Kertomus alkaa Turusta, vuodesta 1460 A.D., kun Olavi Maununpoika, Turun piispa, kirjoittaa ylös tarinaansa, nuoruuttaan ja syntejään. Hän on jo vanha mies, ja koko teos onkin oikeastaan takaumaa, Olavin muistelmaa. Tämän lyhyen alustuksen jälkeen siirrytään ajassa lähes

kuusikymmentä vuotta taaksepäin. Lukijalle maalataan kuva pienestä Ranskalaisesta kylästä, jossa elää kaksi nuorta naista. Tarinaa kerrotaan toisen heistä näkökulmasta. Kerronta on ekstradiegeettistä sekä heterodiegeettistä. Tämä sisäkertomus päättyy siihen, kun toinen naisista synnyttää piilossa luostarissa aviottoman lapsen. Vasta kirjan edetessä selviää, miksi juonen kannalta on tärkeää esitellä nämä naiset ja lapsen syntymä.

Seuraavaksi kerronta hyppää noin 20 vuotta eteenpäin, ja palataan takaisin intradiegeettiseen ja homodiegeettiseen kerrontaan, ja varsinaiseen pääjuoneen. Olavi Maununpoika, latinalaiselta nimeltään, Olaus Magnus, on matkalla Pariisiin. Saapuessaan hän kauhistelee kaupungin likaisuutta ja ihmisten irstautta. ”Naisen luonto on irstas ja himoitsee alati miestä” (Synnintekijä 2014: 76), Olavi pauhaa jouduttuaan porton ahdistelemaksi heti kaupunkiin saavuttuaan. Hän vannookin tämän jälkeen, ettei koskaan tule koskemaan naisiin.

Olavi keskittyy siis lukuvuoden alettua tiukasti opintoihinsa. Nopeasti hän kuitenkin ystävystyy kunnianhimoisen ja älykkään nuorukaisen, Miracle de Servièresin kanssa. Miracle haastaa Olavia ajattelemaan asioita laajemmin, mutta nuori Olavi näkee hänen tasa-arvoiset ja uudenaikaiset ajatuksensa usein vain kerrettiläisinä. Lukuvuoden kuluessa alkaa Olavi kuitenkin huomata kiintyneensä liiaksi Miracleen. Hän yrittää taltuttaa himonsa miestä, ystäväänsä, kohtaan, mutta hän huomaa vain tunteidensa voimistuvan. Niinpä Olavi, tietäen kärsivänsä myöhemmin päätöksensä vuoksi, päättää hyväksyä Miraclen kutsun ja lähtee kesäksi ystävänsä kotilinnaan.

Kesän aikana asiat alkavat mutkistua entisestään. Johanneksenjuhlien jälkeen nuorukaiset päätyvät suutelemaan ja Olavi kokee Jumalan läsnäolon vahvemmin kuin koskaan. Miracle toteaa Olaville heidän palatessaan aamun sarastaessa linnaan, että mies ei tiedä kaikkea. Seuraavan päivän Olavi pohtii tätä kaikkea hämillään. Hän menee vielä enemmän sekaisin kohdatessaan mystisen metsänolennon, noidan, joka selittää hänelle vaihdokkaista ja siitä, miten kaikki ei ole sitä, miltä vaikuttaa.

Käännekohta asioiden selvittelyssä koittaa, kun Olavi saapuu Miraclen kutsumana katsomaan aviorikkomuksesta ja noituudesta syytetyn naisen polttoa roviolla. Kuoleva nainen kiroaa kurjan aviomiehensä ja huutaa, ettei ollut neitsyt avioituessaan, vaan

hänellä oli jo tytär. Miraclen itkiessä Olavi tajuaa, että kuoleva nainen ei olekaan Miraclen äidin ystävätär, vaan tämän äiti. Ja, että Miracle onkin nainen eli hänen käsityksensä mukaan tyhmä, syntinen ja vain miehen palvelijaksi tarkoitettu, ”Perkeleen pelinappula” (Synnintekijä 2014: 77).

Kaiken tapahtuneen jälkeen Olavi palaa yksin takasin Pariisiin jatkaakseen opintojaan syksyn saavuttua. Hän paneutuukin opintoihinsa entistä ahkerammin. Tämän huomaa myös yliopiston ylivalvoja ja piispa, Pierre Cauchon, joka ottaa Olavin avustajakseen. Olavi tietää, mitä piispa Cauchon avustajana oleminen tarkoittaa, koska piispa on edellisenä vuonna kohdistanut ahdistelunsa Miracleen. Tämä onkin syy, miksi Miracle ei saavu jatkamaan opintojaan. Hän saisi kuolemantuomion, jos hänen sukupuolensa paljastuisi. Niinpä Olavi jatkaa papin opintojaan Cauchon opastaessa häntä nöyryyteen, kuten ”muinaiset roomalaiset opettivat nöyryyttä nuorille miehille” (Synnintekijä 2014: 238).

Valmistuttuaan maisteriksi Olavi lähtee Cauchon hyväksikäytöstä masentuneena takaisin Turkuun. Matkan aikana hän poikkeaa useisiin porttoloihin, ja onkin kotiin, kasvatti-isänsä, Maunu Tavastin, luo tullessaan hyvin epävarma tulevaisuudestaan kirkollisessa ammatissa. Kirje Miraclelta muuttaa kuitenkin taas kaiken, ja Olavi päättää lähteä jatkamaan opintojaan Pariisiin. Teos loppuu siihen, kun takaumasta palataan takaisin Kuusiston piispanlinnaan, vuoteen 1460 A.D., jossa vanha Olavi haaveilee saavansa elää nuoruutensa vielä uudestaan.

2.2 Historiallisen romaanin määritelmä

Ensimmäisenä historiallisena romaanina pidetään Walter Scott’n *Waverleyn*-romaanin (1814). Kirjansa alussa Scott halusi määritellä tarkasti kertomuksensa tapahtuma-ajankohdan ja -paikan. Tämä oli uutta. Aikaisemmin romaaneja oli kyllä sijoitettu historialliseen ympäristöön, mutta silloin historia, usein keskiaika, oli vain kulissi esimerkiksi vampyyrikauhutarinoissa. Nyt haluttiin kiinnittää huomio elämän ja ihmisten erilaisuuteen. Ihmisten perusluonteet ja -unelmat eivät oikeastaan muutu, mutta eri aikakaudet käytänteineen ja lakeineen muokkaavat ja tuovat niihin uusia ulottuvuuksia. (Saariluoma 1986: 11–12.)

Romanttinen kirjallisuus syntyi siis 1700-luvun puolenvälin jälkeen, jolloin se erotettiin historiankirjoituksesta. Samaan aikaan historiantutkimus kehittyi nykyaikaisempaan muotoon tieteenalana. 1800-luvulle tultaessa nationalismin myötä kiinnostus historiaa kohtaan oli suuri. Silloin ymmärrettiin myös ihmisen toiminta- ja ajattelutapojen olevan sidoksissa aikaan ja paikkaan, eli historiaan. Tällainen historiallinen ajattelutapa yrittää käsitellä aikakausia kunkin aikakauden lähtökohdista käsin, ei esimerkiksi tutkijan omasta aikakaudesta käsin. Tämä innostus loi myös historiallisen romaanin. Historiallisen romaanin tavoitteena on seurata historiallista totuutta, mutta noudattaa myös romaanin muotoa. (Saariluoma 1986: 10–11.)

Täysin pätevää ja kaikkia osapuolia miellyttävää määritelmää historiallisella romaanilla ei ole. Arkiajattelussa historiallisen romaanin lukija osaa sanoa, onko kyseessä historiallinen romaani vai ei, mutta tieteellisten rajojen vetäminen on hankalampaa. Yksi määritelmistä, jolla pystyn samalla toteamaan *Synnintekijän* historialliseksi romaaniksi, on huomio siitä, että historiallinen romaani tarvitsee taakseen ensimmäisen tekstin. Romaani on siis toinen teksti, joka pohjaa jakamansa tiedon ja kerronnan historiantutkimukseen tai myytteihin.

Ensimmäisessä tekstissä, historian tutkimuksessa, korostetaan sitä, että historian tapahtumat ovat ainutkertaisia eikä säännönmukaisuutta ole. Historiallinen romaani taas ammentaa yleisestä ja ajattomasta. Niissä kuvataan kirjoittamisaikaan samaistettavia asioita ja yleispäteviä ihmisluonteita. (Ihonen 1986: 157.) *Synnintekijäkin* esittelee lukijalle helposti samaistuttavia henkilöitä, joiden ongelmat ovat yhä ihmisille arkipäivää. Lisäksi *Synnintekijän* taustalla on nähtävissä vahvaa historian tutkimustyötä ja lähdekirjallisuuden käyttöä eli ensimmäisiä tekstejä.

Yhden määritelmän mukaan romaanin aiheen tulisi olla tarpeeksi kaukaisesta historiasta, jotta kirjoittajalla itsellään ei ole siitä omakohtaisia muistikuvia. Teoksen keskeisten asiatietojen ei myöskään pitäisi olla ristiriidassa historiankirjoituksen kanssa, mutta fiktion tulisi silti hallita tapahtumia. Lisäksi romaanin tapahtumien täytyy olla loogisia suhteessa edeltäviin ja tuleviin tapahtumiin. (Ihonen 1986: 156.) Nämäkin kaikki määreet toteutuvat *Synnintekijän* kohdalla.

Venäläinen kirjailija Leo Tolstoi piti historiallisten romaanien fiktiivistä kerrontaa jopa totuudenmukaisempana kuin muita historian kuvaamisen lajeja. Hänen tunnetussa teoksessaan *Sota ja Rauha* (1869) sekä samaista kirjaa käsittelevässä esseessään Tolstoi esittää mielipiteen siitä, että fiktion kautta on mahdollista kuvata historiallisia tapahtumia yksilön perspektiivistä. (Cohn 2006: 174.) Tämä tuo historiaan uutta syvyyttä ja mahdollisuuksia, joita historiantutkijat eivät voi tutkimuksissaan käyttää. Tolstoin ajatusta ei kuitenkaan voi käsittää kovin kirjaimellisesti. *Synnintekijän* kohdalla ei esimerkiksi voida puhua ”paremmasta” historian kirjoituksesta, mutta Kaunisto kuvaa Olavi Maununpojan ajatuksia historiallisesta näkökulmasta uskottavasti. Tapahtumille, joita kertomuksessa esiintyy, ei kuitenkaan ole todellista näyttöä.

Laajemmasta näkökulmasta tarkastellen, kun jätetään ulkopuolelle varsinainen juoni ja kertomuksen tapahtumat, päästään Tolstoin tarkoittamaan ajatukseen. Saariluomakin toteaa, että historiallisen romaanin fiktio ja historia eivät joudu törmäyskurssille, jos historia kuvastuu romaanissa tapoina ja aikakaudenluonteena (Saariluoma 1986: 18).

Tarinan yleisen miljöön ja tapahtumien kuvauksen, joka tapahtuu kertomuksessa pääasiassa Olavi Maununpojan ajatusten kautta, voisi hyvin kuvitella vastaavan todellisen Olavi Maununpojan reaktioita. Todellisella Olavi Maununpojalla en kuitenkaan halua tässä kohtaa varsinaisesti tarkoittaa juuri kyseistä historiallista henkilöä. Ajatukset ja reaktiot voisivat nähdä relevantteina henkilölle, joka on edustukseltaan Olavi Maununpojan kaltainen: keskiaikainen suomalainen, Pariisin yliopiston teologian opiskelija, joka on elänyt Turun piispan, Maunu Tavastin, kasvatuksessa. *Synnintekijän* lukija saa siis mielestäni melko hyvän käsityksen tällaiset piirteet omaavan henkilön keskiaikaisesta ajattelutavasta ja maailmankatsomuksesta. Sitä ei kuitenkaan saada selville, vastaisivatko ne juuri todellisen Olavin pohdintoja.

Fiktio ja historia nähdään toisinaan hankalana yhdistelmänä. Kirjailijoille tai lukijoille se harvoin kuitenkaan on sitä. Suurin osa historiallisista romaaneista peittää historiallisen toden ja fiktiivisyyden rajan, hiatuksen (Saariluoma 1986: 13). Kirjailija tavoittelee silloin sitä, että toden ja tarun rajaa ei korosteta, vaan lukijalle maalataan kuvaa, joka vain edustaa menneisyyttä. Myös Tolstoi tahtoi romaaniensa olevan kuin aito representaatio siitä, mitä tapahtui. Hän ottaa historiankirjoituksen kritiikissään kantaa siihen, että sotahistoriankirjoituksesta ei koskaan voi saada objektiivista kuvaa

tapahtumien kulusta. Taistelujen päätyttyä, kun historiaa aletaan kirjoittaa ylös, on taistelujen osapuolille jo kehittynyt täysin vastakkaiset ja usein hyvinkin värityneet käsitykset tapahtumista. Historiallinen romaani kuvaa siis Tolstoin mukaan tällaisissa tapauksissa tapahtunutta paremmin kuin historiankirjoitus. (Cohn 2006: 175–176.)

Historiallisten romaanien lukijoilla on tavallisesti kaksi erilaista, vastakkaista odotusta. Lukijat haluavat historiallista tietoa, mutta myös viihdyttävän, taiteellisen ja toimivan kertomuksen. Ensimmäisimpiä historiallisia romaaneja kirjoittanut italialainen Alessandro Manzoni sanoikin, että historiallinen romaani on asettanut itselleen tavoitteen, johon se ei voi pystyä. Historiallisen romaanin kieleltä vaaditaan siis totuutta historiasta, mutta myös poeettisuutta. Voidaan sanoa, että kielen referentti on kaksinkertainen tai jakautunut. (Saariluoma 1986: 14–15.) Tavallaan on vaikea ymmärtää tällaista näkökulmaa, koska esimerkiksi antiikissa osa historiankirjoituksesta oli lähes proosamuotoista. Nyt tilanne on vain täysin päinvastainen. Antiikinaikaisen historiankirjoituksen ja 1800-luvun historiallisen romaanin muoto on lähes samankaltainen, mutta toisen ensisijainen tehtävä on historian kertominen ja toisen viihdyttäminen. Itse ainakin nimeäisin historiallisen romaanin ensisijaiseksi tehtäväksi enemmän poeettisuuden ja viihdyttämisen kuin todellisen tiedon jakamisen.

Mikä on sitten historiallisen romaanin suhde muihin romaaneihin? Eroja ei oikeastaan ole kuin temaattisella tasolla. On kuitenkin mahdotonta vetää tarkkoja määritelmiä ja rajoja eri temaattisten aiheiden välille. (Cohn 2006: 184.) Minkään romaanin tuskin voi sanoa edustavan täysin vain yhtä suuntausta. Kertomus voi olla samaan aikaan esimerkiksi sekä historiallinen, psykologinen että katastrofi romaani. *Synnintekijäkin* voitaisiin luokitella myös kasvukertomukseksi ja yhteiskunnalliseksi romaaniksi. Lisäksi laajasta kuvakulmasta katselemalla, jokainen romaani liikkuu jonkinlaisessa aikaulottuvuudessa. Joitain kertomuksia voidaan pitää myös allegorioina todellisista historian tilanteista (Cohn 2006: 186). Historiallisen romaanin määrittelemisen suhteessa romaaniin yleisesti on siis myös epäselvää. Tavallisesti veteen piirretty viiva vedetään kuitenkin siihen, kuinka olennaisessa osassa historiallisuus teoksessa on (Cohn 2006:186).

Historiallisen romaanin voi siis määritellä sijoittuvan liukuvalla asteikolle fiktion kirjoituksen ja historiankirjoituksen välille. Yleisin käsitys kuitenkin on, että

historiallinen romaani on fiktiivistä kirjoitusta, eikä sitä voida pitää historiana, vaikka tapahtumat ja henkilöt perustuisivat historiaan. Historiallinen romaani voi yhdistää todellisia ja fiktiivisiä kohtaloita, ja historiallisella romaanilla on oikeus laajentaa fokalisaatioita ja representaatioita. Tolstoi toteaa tämän eron vertaamalla historiankirjoittajan ja romaanin kirjoittajan tavoitteita historiallisten ”sankareiden” esittämisessä. Historiassa henkilöt esitetään historiallisten merkittävyyksien kautta ja historiallisissa romaaneissa henkilöistä tehdään inhimillisiä, vain ihmisiä, jotka saavat riisua sankariviittansa. (Cohn 2006: 176–177.) Tämäkin näkyy *Synnintekijän* Olavin hahmossa.

3. Historiallinen tunnelma teoksessa

Synnintekijä-romaanissa on kiinnitetty paljon huomiota historiallisen tunteen luomiseen. Teoksen kuvaama maailma vastaa hyvin sitä, millainen myöhäiskeskiajan yliopisto-opiskelijan elämä olisi voinut olla. Fiktio on sulautettu saumattomasti osaksi faktassa pitäytyvää ajankuvausta. Anakronismeja, ajallisia virheitä, ei kertomuksesta nouse esille, vaan tarkkuus ajan ja historiallisuuden kanssa näkyy romaanissa hyvinkin pienissä yksityiskohdissa. Tässä luvussa aion tarkastella näitä piirteitä, jotka luovat kertomuksesta historian näkökulmasta uskottavan ja vakuuttavan.

3.1 Aihe ja teemat

Teoksen aihe ja teemat ovat jo itsessään hyvin keskiaikaista maailmaa edustavia. Uskonto ja kristinusko olivat ihmisten arkielämään vahvasti vaikuttavia asioita, ja sitä kautta teologian opiskelu oli arvostettua. Lisäksi papisto oli merkittävässä asemassa yhteiskunnassa. Tämä näkyy selvästi myös *Synnintekijässä*. Toinen suuri ja silmiinpistävä teema on naisen asema ja käsitykset sukupuolesta. Ne ovat vahvasti esillä teoksessa ja yleisestikin yksi keskiajan historian paljon tutkituista aiheista. Viimeisenä nostan vielä esille yliopiston. Ensimmäiset yliopistot syntyivät keskiajalla, ja Pariisin yliopisto oli yksi ensimmäisistä. *Synnintekijässä* tärkeässä roolissa oleva Pariisin teologian laitos perustettiin vuonna 1253 (Litzen 1994: 109–110).

Synnintekijä käsittelee paljon uskonnollisia aiheita. Olavi Maununpoika pohtii jatkuvasti sitä, mikä on oikein ja mikä väärin. Jo kirjan nimi nostaa esille synnin ja sen, että katolilaisuuden oppeja ei aina ollut helppo noudattaa. Miraclen kautta nouseekin esiin näiden oppien epäileminen. Kirjassa hahmot pohtivat, onko syntien sovittaminen itseään fyysisesti rankaisemalla Raamatun oppien mukaista tai onko tarpeellista elää selibaatissa ja kieltää oma seksuaalinen luontonsa? (*Synnintekijä* 2014: 119, 205.) Kirjassa eletään pääosin 1420-lukua. Tarinan tapahtumista on siis noin sata vuotta reformaatioon, jolloin esille nousee samoja kysymyksiä. Reformaatio ei syntynyt tyhjästä, vaan kirjassa kuvataankin juuri ongelmia ja asetelmia, jotka johtivat myöhemmin kirkon jakautumiseen.

Kirkon auktoriteetin korostaminen edustaa myös todellisen historiankirjoituksen näkemystä. Seksuaalisuus, varsinkin naisen, oli kirkon oppien mukaisesti tabu. Esimerkiksi kun nainen ei pystynyt saamaan vanhalle aviomiehelleen lasta, syy löydettiin syntisestä elämäntavasta. *Synnintekijässä* tällaisen naisen kohtalo oli noidaksi julistaminen ja roviolla poltto. Samanlaisia kohtaloita löytyy myös oikeasta menneisyydestä. 1400-luvulla noitaoikeudenkäynnit alkoivat yleistyä ja juuri naiset olivat silloin syytettyinä (Setälä 2005: 251).

Kirkon määräyksen myötä pappien ja teologian opiskelijoiden tuli elää selibaatissa. Seksuaalinen himo luokiteltiin 400-luvulla yhdeksi kuolemansyynniksi, ja gregoriaaninen reformiliike 1000- ja 1100-luvuilla määräsi papiston selibaattiin. Kuitenkin tätä sääntöä rikottiin varsin usein. (Heinonen 2000: 126; Hanska & Salonen 2004: 55). Selibaatti sääntö on esillä myös *Synnintekijässä*. Selibaattikysymyksen kautta teos käsittelee myös intohimoa ja rakkautta, joista ihmiset kautta aikojen ovat olleet kiinnostuneita. Lisäksi kirkon mielipiteen myötä syntyvä kitka synnyttää teokseen monia mielenkiintoisia tapahtumia ja hetkiä.

Kirjassa käydään paljon Raamattuun liittyviä väittelyitä ja usein ne keskittyvät Raamatun näkemykseen naisesta. Seuraavassa katkelmassa Olavi ja Miracle keskustelevat siitä, mitä nainen merkitsee heille. (*Synnintekijä* 2014: 161).

”Minä... minä olen naisen alamaisuuden kannattaja. Se on luomakunnan oikea järjestys. Nainen on luotu miestä varten...”

”...ja mies naista, eikö niin?”

”Ei miestä ole luotu naista varten!”

Kirjassa nousee selvästi esille se, että nainen on miehen vastakohta ja vain ”toinen sukupuoli”. Tämä on feministisen kirjallisuudentutkimuksen pioneerin, Simone de Beauvoirin käsite, jonka hän esittelee teoksessaan *Le Deuxième Sexe* (1949). Nainen on siis kaikkea sitä, mitä mies ei ole. Nainen on muovattu länsimaisessa kulttuurissa vain miehen heijastukseksi, ei-mieheksi. Mies pitää naista asiana, johon voi kohdistaa kaikki halunsa ja halveksintansa (Beauvoir 2009: 278.) Tämä oli myös yleinen käsitys keskiajalla. Mies nähtiin parempana olentona, koska Jumala oli luonnut hänet ensin. Nainen taas oli heikkona langennut ja samalla saattanut perisynnin maailmaan. Raamattussa nähtiin siis Jumalan määränneen naisen miehen omaisuudeksi. (Litzen 1994: 159.) Keskiajan ritarikulttuuri, 1100–1200 -luvulla, kuitenkin nosti naisen ihannoinnin ja halujen kohteeksi (Setälä 2005: 202–203). *Synnintekijässä* tavallinen kansa nauttiikin elämän aistillisuudesta, mutta papisto tuskailee selibaattisääntöjen ja Raamatun oppien kanssa.

Synnintekijä-romaanissa on nähtävissä tämän kaltainen suhtautuminen naiseen. Yhdellä yliopiston luennoista otetaan esimerkiksi puheeksi ”mulier” sanan alkuperä. ”Mulier” tarkoittaa naista, ja sanan historian kerrotaan olevan yhteydessä sanontaan, joka tarkoittaa sielun ja mielen pehmeyttä. Tälle vastakohtana toimii miestä tarkoittava sana, ”vir”, jonka alkuperä taas on sielun ja mielen lujuus -sanaparissa. (Synnintekijä 2014: 84–85.) Nainen nähdään siis hahmona, joka ei ole mies, vaan vastakohta tavoitellulle mielen lujudelle, joka mahdollistaa oppimisen ja viisauden. Tähän kirjan mieshahmot perustavat ajatuksensa siitä, että naista ei tulisi opettaa. Nämä olivat syitä, joilla keskiajalla myös todellisuudessa perusteltiin asia (Nurminen 2008: 22).

Naisia alistavan ajattelun lisäksi kirjan mieshenkilöt pitävät naista juuri kohteena, joihin he voivat kohdistaa kaikki tunteensa. Nainen kuvataan synnintuojana ja likaisena, mutta silti miehen halujen ja himon kohteena. *Synnintekijä*-romaanissa papit ja teologiopiskelijat tosin yrittävät torjua ja työntää syrjään tuntemansa seksuaalisen vedon vastakkaiseen sukupuoleen. Tässäkin tapauksessa himon syntyminen vieritetään naisen syyksi ja huonoksi piirteeksi. Kirjan mieshahmojen yleinen mielipide on, että nainen yrittää vain ajaa miehen syntiin Paholaisen johdattelemana.

Keskiaikaisen yliopiston kuvaamiseen Kaunisto on perehtynyt myös tarkoin. Reilusti yli puolet kirjan kohtauksista tapahtuu yliopistolla ja yliopistoelämää eläen. Keskiaikainen

Yliopisto ei itse asiassa antanut nykymaailman mittapuun mukaan kovinkaan laajaa tietämystä. Opiskelu painottui lähinnä skolastiikan mallinmukaisesti antiikin ja skolastikkojen teosten lukemiseen ja niiden aiheista väittelyyn. (Litzen 1994: 124.) *Synnintekijässä* on mainittuna monia näistä kirjoista. Todelliset latinankieliset kirjan nimet luovat uskottavuuden tunnettu ja vakuuttavat. Kirjat ovat lisäksi aitoja baccalaureuksen-tutkintoon tarvittuja teoksia (Palola 2000: 125–126). Muutenkin kirjassa on käytetty tarkasti oikeaa termistöä. Opiskelijoiden asuntoloita esimerkiksi kutsutaan ”kollegioiksi”, kuten Pariisin yliopistossa oli tapana (Litzen 1994: 109). Suomalaiset on lisäksi sijoitettu, kuten oikeastikin, englantilaiseen kansakuntaan (Palola 2000: 125).

Opiskelun lisäksi myös keskiajalla yliopistoelämään liittyi illanistujaisia ja muuta elämää yliopiston lähistöllä (Rashdall 1958: 425–426) *Synnintekijässä* käydään useampaan kertaan läheisissä tavernoissa viettämässä iltaa joko muiden opiskelijoiden kanssa tai toisinaan jopa yliopiston mestareiden ja heidän seurueidensa kanssa. Olavi on jopa huolissaan siitä, kuinka on jättänyt opintonsa toisarvoiseksi asiaksi Miraclen seuran ja heidän yhteisten illanistujaisten vuoksi.

Synnintekijässä kuvataan myös yliopiston rahoituspuolta. Keskiajalla puhuttiin bursista, joka tarkoitti rahamäärää, joka oppilaan piti vuodessa maksaa opinnoistaan. Bursa määräytyi opiskelijan taloudellisen tilanteen mukaan. Olavi joutuukin harkitsemaan, voiko hän ostaa itselleen kengät, koska siihen hupenisi osa bursan rahoista. Yliopistoaika olikin monilla rahallisesti tiukkaa aikaa, mutta yliopistot tarjosivat esimerkiksi ilmaisia asuinpaikkoja opiskelijoille. Myös Olavi majoittautui tällaisessa kollegiossa. (Palola 2000: 113.)

3.2 Sanasto ja detaljit

Historiallista ulottuvuutta luodaan tekstiin myös sen pohjatasolla. Pienet yksityiskohdat tekevät kokonaisuuden. Näitä pieniä yksityiskohtia teoksessa ovat sen käyttämä sanasto ja sanavalinnat. Tämän kaltainen detaljien ripottelu antaa kerronnalle eksoottisen sävyyksen. Lukija saa kokemuksen vieraasta, oman aikakautensa ulkopuolisesta maailmasta. *Synnintekijään* on valittu osin arkaistinen, sävyltään vanhahtava, kieli.

Arkaistisen kielen käytöstä historiallisissa romaaneissa on ristiriitaisia mielipiteitä. Historiallisen romaanin tutkijat pitävät sitä usein kertomuksesta etäännyttävänä tekijänä. Tällöin illuusio kertomuksesta lukijan oman nykyisyyden menneisyytenä saattaa rikkoutua. Siksi useat historiallisen romaanin kirjoittajat modernisoivat kieltä, jolloin kieli toimii jatkumona menneen ja tämän päivän välillä. (Sevänen 1986: 35.)

Synnintekijässä on kuitenkin otettu historiallisuus mukaan myös sanastotasolla. Ratkaisu on melko samanlainen kuin Mika Waltarin suuren suosion saavuttaneessa *Sinuhe egyptiläisessä* (1945). Kieli on tarpeeksi modernia, jotta lukijan on helppo samaistua siihen, mutta se sisältää vivahteita vanhasta. Waltari on toteuttanut arkaistisuuden tekstin ja syntaksin tasolla, kuten esimerkiksi ihmiselämän turhainpäiväisyyttä korostamalla Raamatun Saarnaajan kirjan esimerkin mukaisesti. (Ihonen 1986: 172)

Synnintekijässä sanasto on osittain arkaistista, mutta se ei kuitenkaan ero liiaksi normaalista tämän päivän arkikielestä. Sanavalinnat näkyvät esimerkiksi päivittelyissä ja kiroamisissa. ”Kautta pyhän Philippotin pukaman” ja ”Jeesuksen ihokas soikoon” (Synnintekijä 2014: 118, 165) ovat esimerkkejä vanhahtavasta sanaston käytöstä. Myös sanat ja sanamuodot, kuten ”juokaamme”, ”tyköni” ja ”vuodekomero” luovat historiallista luonnetta kerrontaan. Lisäksi *Synnintekijässä* näkyy myös syntaksi tason arkaistisuutta. Kerronta on ylvään kuuloista, paikoin jopa runollista. Tämä johtuu virkkeiden sisällä olevasta selittävästä toistosta sekä lyhyistä lauseista virkkeissä. ”Juo sitten viiniä, humallu.” ja ”joka on matkannut tänne sieltä uskottomien nielusta, Pohjoisen villien ali-ihmisten joukosta” (Synnintekijä 2014: 141, 171.) Lisäksi dialogeissa käytetään paljon toista puhujaa määritteleviä termejä, kuten lauseessa: ”Jatkakaamme matkaa, veli herkkusuu.” (Synnintekijä 2014: 168). Mielenkiintoista on myös hyvin kuvailevien verbien käyttö. ”pyllersi”, ”koti-ikävä kirvaisi” ja ”köpötti” voisivat tuntua nykypäivään sijoittuvassa aikuisille suunnatussa romaanissa hieman vieraannuttavilta, mutta keskiaikaiseen, nykymaailmasta katsottuna eksoottiseen ja erikoiseen, maailman kuvailuun ne sopivat. Tietysti tämä voi olla myös Kauniston tapa kirjoittaa, eikä lennokka kieli liity historiallisen tunnelman luomiseen.

Pienet historialliset faktat luovat myös historiallisuuden tunnetta romaaniin. Lukija saa mahdollisuuden yhdistää lukemaansa fiktiivistä maailmaa tuntemaansa todelliseen

historiaan. Kirjassa suurimmalla osalla hahmoista on saman nimiset esikuvansa oikeassa historiassa. Ne eivät kuitenkaan välttämättä ole tuttuja nimiä suomalaisille lukijoille, jotka harvemmin ovat tutustuneet tarkemmin esimerkiksi Ranskan maaseudun sukujen historiaan. Tekstistä kuitenkin mainitaan useampaankin kertaan Ranskan kuningas Kaarle VII sekä hänet valtaistuimelle avustanut Jeanne d'Arc. Teoksen tapahtuma-aika on Ranskan ja Englannin välinen sata vuotinen sota, joka nousee myös esiin kertomuksen tapahtumien syinä ja seurauksina. *Synnintekijän* ensimmäinen osa alkaa siitä, kun Ranskassa, Villecomtalin pienessä kylässä, Miraclen äiti rakastuu englantilaiseen palkkasoturiin ja synnyttää myöhemmin tyttärensä, Miraclen.

Osalle lukijoista eivät välttämättä historian sodat tai henkilöt ole niitä tutuimpia, mutta kirjaan on liitetty yhteyksiä myös laajemmista keskiajan historian yksityiskohdista ja omaleimaisuuksista. Keskiaika on suosittu kohde populaarikulttuurissa, joten vähemminkin historiaan tutustunut huomaa esimerkiksi ruton tai yleisesti ritarikulttuurin keskiajan piirteeksi. Keskiaikaa kuvatessa haasteeksi voikin ehkä toisinaan tulla sen yleisyys. Yleisö on tottunut näkemään keskiajan tietyin tavoin esitettyinä, ja nyt kirjailijan pitäisi joko jatkaa samalla polulla tai tarjota jotain uutta pureskeltavaa. Tästä näkökulmasta katsottuna teos tarjoaa melko turvallisia ja yleisesti keskiaikaan liitettyjä konnotaatiota. Toisaalta tämä vahvistaakin lukijassa tunnetta siitä, että *Synnintekijä* esittelee oikeaa, toteen rinnastettavaa historiaa, jonka jokainen pystyy kuvittelemaan menneisyydeksi. Keskiajasta on saatu läheinen ja tutulta tuntuva, joten keskiaikaa käsittelevän romaanin lukeminen voi tuntua hyvin helpolta. Lukija saadaan pidettyä tiiviisti kirjan maailmassa, eikä juonen väliin ilmesty useita hämmennyksen ja ymmärtämättömyyden hetkiä, jotka rikkoisivat illuusion kertomuksesta todellisuutena.

3.3 Historia ja poeettisuus

Synnintekijä-romaanin on onnistuttu kirjoittamaan hyvin uskottavaksi. Kirjoittamisen taustalla onkin ollut paljon tutkimustyötä. Kaunisto on esimerkiksi lukenut Olavi Maununpojan elämää tutkineen Ari-Pekka Palolan tutkimuksia sekä opiskellut asuinpaikkansa, Villecomtalin, historiaa. (Synnintekijä 2014: 308.) Historia ja fiktio on saatu liitettyä hyvinkin saumattomasti yhteen teoksessa. Kaunisto on käyttänyt hyväkseen historiantutkimuksessa olevia tietoaaukkoja ja epätarkkuuksia. Tämän vuoksi

kirjan tapahtumat eivät riitele historiankirjoituksen kanssa, vaan tarjoavat vain mielikuvituksellisen selityksen, mitä olisi voinut tapahtua.

Historiantutkimus ei esimerkiksi ole päässyt varmaan tulokseen siitä, ketkä olivat Olavi Maununpojan vanhemmat ja mikä oli hänen yhteytensä Maunu Tavastiin, häntä edeltäneeseen Turun piispaan. Aikalaislähteissä Olavia on kutsuttu Maunun ”nepokseksi”, joka voi tarkoittaa sekä siskon- ja veljenpoikaa että serkkua tai muuten nuorempaa sukulaista. Vanhempien henkilöisyydestä löytyy myös useampi teoria. Näistä Kaunisto on poiminut omaan kertomukseensa sopivimmat. *Synnintekijässä* Olavin äiti on Maunu Tavastin sisko ja isä väkivaltainen rälssimies, joka pahoinpitelee Olavin äitiä Olavi ollessa lapsi. Äidin kuollessa Olavi siirtyy asumaan Maunu Tavastin perheeseen. Teoksessa Olavia odottaa Pariisin yliopistossa suomalainen opettaja, Jaakko Pietarinpoika Röd. Näin ollut myös oikeasti, vaikka historiantutkimus ei ole aivan varma siitä, kuinka tiiviisti Olavi ja maisteri Röd olivat tekemisissä Olavi Maununpojan baccalaureus-tutkinnon suorittamisen aikana. (Palola 2000: 111, 113–115, 124.)

Olavin opiskeluajasta ei ylipäänsä tiedetä paljoa. Varmaa ei ole edes se, minä vuonna Olavi tarkalleen aloitti yliopiston Pariisissa. (Palola 2000: 124.) Tällainen asetelma on jättänyt houkuttelevan aukon tarinankertojalle. Historiantutkijoilla on vain hyvin vähän lähteitä, joiden pohjalta luoda kuvaa Olavin opiskeluajasta. Kirjailija onkin poiminut nuo muutamat tietolähteet ja rakentanut sen jälkeen mielikuvituksellisen tarinan faktojen ympärille. Viitteitä ei nimittäin löydy sille, että kirjan juonella ja tapahtumilla olisi totuus pohjaa. Kuitenkin yleinen papiston ja ihmisten toiminta keskiajalla on tarjonnut mahdollisuuden tämän kaltaisen tarinan kirjoittamiselle.

Miraclen ja hänen sukunsa yhteys todelliseen historiaan on myös kiinnostava. *Synnintekijästä* löytyy kohta, jossa Miraclen äidin, Beatrixin, sukuhistoriaa käydään läpi. Villecomtalnin historiaa esittelevältä sivulta löytyykin tietoa juuri samoista henkilöistä. Itse Beatrixista tai Miraclesta ei kuitenkaan ole mainintaa (Villecomtal-sivusto). Täyttä varmuutta ei siis ole, onko hahmoilla todelliset esikuvat vai eivätkö kyseiset henkilöt olleet Villecomtalnin historian kannalta mainitsemisen arvoisia. Molemmissa tapauksissa kirjailijalla on kuitenkin jälleen ollut mahdollisuus luoda

haluamansa kaltaiset tarinan näille hahmoille. Merkitykselliset historialliset faktat pysyvät jälleen koskemattomina.

Mielenkiintoista on kuitenkin pohtia, onko hahmoilla ollut muita historiallisia esikuvia. Tässä tapauksessa ajatukset siirtyy Miraclen hahmoon, jonka kohtalo nousee merkityksellisimmäksi tarinassa. Keskiajalla ristiinpukeutuminen ja eri sukupuolena esiintyminen olivat siis rikos ja syntiä. Historia kuitenkin tuntee keskiajalta muutamia kuuluisia naisia, jotka pukeutuivat miestenvaatteisiin. Tunnetuimpana heistä nousee esille juuri *Synnintekijässän* mainittu Jeanne d'Arc. Hän oli vahvatahtoinen nainen, joka sai jalansijaa yhteiskunnassa miesten hallitsemalla ajalla. Jeanne d'Arc tuomittiin kuitenkin noidaksi, ja lopullinen syy roviolla polttamiselle oli miestenvaatteisiin pukeutuminen. (Barth 2005: 129.)

Jeannen ja Miraclen väliltä on löydettävissä myös muita yhtäläisyyksiä kuin miestenvaatteiden käyttäminen ja heidän esimerkinsä siitä, että nainen voi olla yhtä pätevä yhteiskunnallinen vaikuttaja kuin mies. Kummankin naisen kohdalla korostetaan sitä, että vaikka he käyttivät miestenvaatteita, he halusivat silti pukeutua loistokkaasti ja koreillen (Setälä 2005: 246; Synnintekijä 2014: 105). Lisäksi miestenvaatteet toivat heille ongelmia ja kummankin naisen kohdalla Pierre Cauchon, inkvisiittori ja Pariisin yliopiston ylivalvoja, oli suurena vaikuttajana heidän tuomitsijanaan ja vainoajanaan. Cauchon on siis myös yksi *Synnintekijän* hahmoista, joka omaa historiallisen esikuvan. Todellisuudessa hän toimi johtajana oikeudenkäynnissä, jossa Jeanne d'Arc tuomittiin poltettavaksi roviolla (Barth 2005: 127). Kauniston on siis ehkä ollut helppo liittää Cauchon myös Miraclen jahtaajaksi ja tarinan roistoksi. *Synnintekijässä* mestari Cauchon huomaa Miraclen olevan nainen ja uhkaa paljastaa asia koko yliopistolle.

Keskiajalta löytyy myös muutamia naisia, jotka ovat esiintyneet miehinä. Heistä korkea-arvoisin on paavi Johanna. Paavi Johannan legenda kertoo 800-luvulla eläneestä naisesta, joka miehenä esiintyen ensin opiskeli Ateenan yliopistossa päihittäen kaikki muut. Sen jälkeen hän siirtyi Roomaan opettamaan ja maineensa myötä hän nousi pian paaviksi. Legendan alku osa on hyvin samankaltainen Miraclen hahmon kanssa. Tarinaan kun vielä kuuluu mies, johon Johanna rakastui, vaikka esiintyikin miehenä. (Heikkilä 2004.)

Paavi Johannan legenda syntyi 1200-luvulla ja uudelle ajalle asti ihmiset pitivät tarinaa täysin totena. Reformaation myötä legenda haluttiin kumota, ja nykypäivänä historiatutkimus on sitä mieltä, että naispaavia ei ole koskaan ollutkaan. (Heikkilä 2004.) Paavi Johannan legendalla ja Miraclella on kuitenkin yhtymäkohtia. Miraclen tarina muuttuu uskottavammaksi tämän yhteyden myötä. Jos keskiajalla paavi Johannaa on pidetty todellisena hahmona, se kertoo siitä, että nainen, joka päihittää älyllään jopa yliopiston opettajat, on ollut mahdollinen ajatus ja sitä kautta nykypäivästäkin katsottuna historiaa todentava ja keskiaikaiseen maailmankuvaan uskottavasti sijoittuva.

4 Nykypäivän ja *Synnintekijän* suhde

Yksi historiallisen romaanin määritelmistä korostaa sitä, että historialliset romaanit ovat myös yhteydessä omaan kirjoitusaikaansa ja usein jopa kertovat omasta ajastaan. Osa romaaneista, varsinkin aikaisemmin historiassa, tekee sen allegorisesti, sensuuria vältellen. Silloin kirjoittaja sijoittaa oman aikansa tapahtumat turvallisen kaukaiseen ajankohtaan ja kulttuuriin. Esimerkiksi William Shakespearen historialliset näytelmät usein ymmärretään allegorioina 1600-luvun taitteen Englannista. Toisaalta historialliset romaanit tavallisesti kuvaavat ajattomia tunteita ja kohtaloita. Romaaniin saadaan myös tietynlaista mielenkiintoa, kun siitä voi nähdä kirjoitusajan vaikutuksen.

Synnintekijässä teemat, rakkaus ja oikea & väärä, ovat hyvin ajattomia teemoja. Nyky-yhteiskuntaa peilaavia teemoja taas ovat kirjassa vahvasti esiintyvät tasa-arvo ja seksuaalisuus. Vaikka Suomi onkin maailman mittakaavassa hyvin tasa-arvoinen valtio, ei silti voida sanoa, että tasa-arvo olisi saavutettu. Varsinkaan jos puhutaan koko maailmasta. Yhä edelleen on paljon mielipiteitä siitä, että nainen olisi vain se heikompi sukupuoli. Kirjan yllättävä käänne ravistelee siis samalla nyky-yhteiskuntaa kuin tarinan Olaviakin. *Synnintekijän* tapahtumat voidaan linkittää tämän päivän Suomeen juuri siinä, että keskiajan yhteiskunnassa, jossa papistolla ja yliopistolla oli suuri valta, ei naisia sallittu mukaan kumpaankaan toimintaan (Litzen 1994: 113). Nykypäivänä sen

sijaan on paljon keskustelua siitä, miksi naisjohtajia on vähemmän kuin miesjohtajia ja miksi naiset usein jäävät vähemmistöön tai heikommille paikoille politiikassa.

Seksuaalisuus ja seksi ovat myös teoksessa vahvasti esillä olevia teemoja. Olavi tuntee seksuaalista veto Miracleen jo silloin, kun olettaa tämän olevan mies. Myöhemmin tarinassa Olavi toteaa vielä, että on jo aikaisemminkin katsellut miehiä kiinnostuksella. Homoseksuaalisuutta ei kirjassa itse asiassa ongelmatisoida suuremmin vaan Olavi on vain huolestunut ylipäänsä omasta seksuaalisesta innostaan. Homoeroottisten kuvitelmien lisäksi hän vierailee ilotaloissa, ja törmää niissä myös hyvin eksoottisiin naisiin ja transvestiittiin mieheen.

Sukupuolten ja seksuaalisuuden muodot ovat siis kirjassa melko moninaiset. Samat asiat ovat vahvasti näkyvillä myös nyky-yhteiskunnan keskusteluissa. Erilaisesta halutaan tehdä tavanomaista, ja tabuja koetetaan rikkoa. Oletettavaa on, että tästä syystä myös *Synnintekijään* on haluttu ottaa mukaan tämän kaltaisia asioita. Markku Ihonen (1986: 161) lainaakin historiallisen romaanin kerrontaa käsittelevässä kirjoituksessaan edesmennyttä kirjailijaa, Tatu Vaaskiveä, joka toteaa osuvasti arvosteluissaan näin:

”Menneisyys on nykyisyyden selventävä kuvastin, historiallisen romaanin tehtävä on käsitellä ikuisesti muuttumattoman ihmisluonteen ongelmia, mutta myös kirjoittamisajan polttavimpia kysymyksiä.”

Tämä lainaus tiivistää ja selittää hyvin *Synnintekijänkin* merkitystä. Historia on ainutlaatuista ja mitään kaavoja seuraamatonta, mutta perusasiat elämässä ja ihmisyydessä ovat pysyviä ja aina uudelleen tapahtuvia.

5 Päätäntö

Kaunisto on jättänyt lukijalle herkullisen paljon todellisia historiallisia yksityiskohtia löydettäväksi. Historiallisuuden voi kohdata teoksessa usealta tasolta, ja kullekin lukijalle löytyy varmasti aistittavaa ja etsittävää. Kirjan kannen liepeessä oleva lyhyt kirjailijan esittely siis johdattaa oikeille jäljille. Kaunisto on tehnyt tarkkaa taustatyötä esikoisteostaan varten.

Johdannossa asettamiini tutkimuskysymyksiin löytyy paljon ja monipuolisesti vastauksia. Illuusiota historiasta luodaan siis niin teemojen kuin sanastotasonkin kautta. Kertomus on täynnä pieniä viittauksia todellisuuden tapahtumiin. Lisäksi romaani kuvaa, kuten historialliset romaanit yleensäkin, omaa kirjoitusaikaansa ja sen ongelmia. Kirja tarjoaa monia ajattelunaiheita lukijalleen ja haastaa katsomaan asioita useammastakin näkökulmasta. *Synnintekijä* kuten ei historiakaan ole valmiiksi pureskeltu, vaan kokijalla on roolinsa havainnoimisessa ja tulkinnassa.

Milja Kauniston *Synnintekijä*-romaanista tekemäni tutkimus erittelee ja analysoi siis yhden teoksen luomaa historiallista kuvaa ja sen suhdetta todellisuuteen, historiaan että nykyisyyteen. Tutkimuksesta voi toki saada yleisemmänkin käsityksen historiallisen romaanin merkityksistä ja tehtävistä, koska *Synnintekijä* edustaa melko tavanomaista genrensä jäsentä. Mielenkiintoista onkin tämän jälkeen nähdä, mihin suuntaan trilogia lähtee kehittymään. Tein ennen tutkimuksen aloittamista tietoisesti valinnan jättää sarjan muut osat vielä lukematta. Nyt on siis jännittävää nähdä, pätevätkö *Synnintekijästä* tehdyt huomiot vielä sarjan myöhemmissäkin osissa.

Kaunokirjallisuus ei voi koskaan olla vain kertomus siitä itsestään. Aikaa ja kirjailijan omaa kontekstia ei ole mahdollista erottaa kirjoitetusta. Jokainen teos kuvaa siis omalla tavallaan historiaa ja nykyisyyttä.

LÄHTEET

Kohdeteos

Kaunisto, Milja 2014 *Synnintekijä*. Helsinki. Gummerus Kustannus Oy.

Painetut lähteet

Beauvoir, de Simone 2009: *Toinen sukupuoli*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Barth, Reinhard 2005: *Historian suurnaiset*. Jyväskylä: Gummerus Kustannus Oy
Ajatus kirjat.

Cohn, Dorrit 2006: *Fiktio mieli*. Helsinki: Gaudeamus.

Hanska, Jussi & Salonen, Kirsi 2004: *Kirkko, kuri ja koulutus. – Hengellisen säädyn moraalihistoriaa myöhäiskeskiajalla*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Heinonen, Meri (toim.) 2000: *Ikuisuuden odotus – Uskonto keskiajalla kulttuurissa*. Helsinki. Gaudeamus.

Ihonen, Markku & Saariluoma, Liisa (toim.)1986: *Historiallisen romaanin teoriaa ja käytäntöä Georg Lukácsista Umberto Ecoon*. Kirjallisuuden ja kulttuurin tutkimuksia. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Litzen, Veikko 1994: *Keskiajan kulttuurihistoria*. Helsinki: Gaudeamus.

Nurminen, Marjo T. 2008: *Tiedon tyttäret – Oppineita eurooppalaisia naisia antiikista valistukseen*. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Palola, Ari-Pekka 1997: *Maunu Tavast ja Olavi Maununpoika: Turun piispat 1412-1460*. Suomen kirkkohistoriallisen seuran toimituksia. Helsinki: Suomen kirkkohistoriallinen seura.

Rashdall, Hastings 1958: *The university of Europe in the middle ages – Volume 3. English universities - Student life*. Lontoo: Oxford University Press.

Setälä, Päivi 2005: *Keskiajan nainen*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Sähköiset lähteet

Gustafsson, Miia 2013: *Historialliset viihderomaanit suomalaisten suosiossa*. Yle-uutiset. –
http://yle.fi/uutiset/historialliset_viihderomaanit_suomalaisten_suosiossa/6752677
3.5.2016.

Heikkilä, Tuomas 2004: *Paavi Johanna mistähän tuli? Mihin hän joutui?* Tiede. – http://www.tiede.fi/artikkeli/jutut/artikkelit/paavi_johanna_mista_han_tuli_mihin_han_joutui. 5.5.2016.

Otavamedia: *Kysyimme jäsenpanelilta: Synnintekijä*. Suuri suomalainen kirjakerho – <http://www.sskk.fi/jasenpaneeli/synnintekija>

Savon Sanomat 2016: *Kevään 2016 kaunokirjat*. 1.1.2016. – <http://www.savonsanomat.fi/kulttuuri/kirjat/Kev%C3%A4%C3%A4n-2016-kaunokirjat/725998>. 28.5.2016

Villecomtal. *Village médiéval de l’aveyron. Un peu d’histoire* – <http://www.villecomtal.fr/histoire/> 1.5.2016.